

ONEMOCNĚNÍ PROSTATY OBEČNĚ

Rakovina prostaty je jedním z nejčastějších onemocnění v celé Evropě. V zemích Evropské unie bylo v loňském roce zaznamenáno 346 000 nových případů a jejich počet se bude v příštích letech nepochybně dále zvyšovat. Aktuálně je v Evropě více než tři miliony pacientů s touto nemocí. Trvale rostoucí trend počtu nových onemocnění je vykazován také v České republice. Jedná se o třetí nejčastější příčinu úmrtí muže na zhoubný nádor v ČR a lze právem očekávat, že stárnutí mužské populace tento stav ještě dále zhorší. Karcinom prostaty tedy představuje významný medicínský, společenský a ve svých dopadech i ekonomický problém.

Rakovina prostaty je chronické onemocnění, které způsobuje také mnohé citové a společenské problémy pacientům i jejich rodinám. Pokroky v dlouhodobé kontrole choroby zlepšují jak délku, tak kvalitu života pacientů. Kontrolovat společenské následky choroby a vhodné prevence je možné při soustavném zvyšování pokroku ve výzkumu a péči o pacienty. Nové diagnostické metody a změny v přístupu k této nemoci znamenají, že stále více případů je zjištěno už v raném stádiu, kdy je léčba účinnější. Vědecké studie prokázaly, že má smysl diagnostikovat onemocnění v časném stádiu a definitivně ho vyléčit, protože když k tomu nedojde a muž žije dostatečně dlouho, karcinom prostaty je onemocnění, které ho ohroží na životě. Tato sekundární prevence představuje doposud jedinou spolehlivou alternativu, jak získat trvalou kontrolu nad nádorem. Výzkumy otevírají nové slibné možnosti do budoucna.

Prostatická žláza může být postižena karcinomem prostaty, nezahoubným zbytněním prostaty a zánětem prostaty. Všechna tři uvedená onemocnění jsou nezávislá a mohou postihnout jednoho muže a jeho prostatu během jeho života, a to současně i s časovým posunem. Při včasné diagnóze karcinomu prostaty hraje významnou roli prostatický specifický antigen (PSA). Kinetika PSA je velmi důležitá jak při stanovení podezření na přítomnost nádoru, tak při jeho sledování a hodnocení výsledků léčby. Dnes jsou poměrně úspěšně hledány další markery, které jsou ještě citlivější a specifitější než PSA. Zhoubné nádory prostaty se mohou rozšířit do dalších částí těla. U mnoha mužů se rakovina prostaty rozvíjí pomalu a nezpůsobuje žádné potíže až do doby, než se rozšíří mimo prostatu. Proto je důležité odhalit nádory prostaty v raném stádiu, vyhodnotit jejich agresivitu a začít s odpovídající léčbou dříve, než se rakovina rozšíří. Šanci na přežití skýtají prevence, časná diagnóza, lepší léčba onemocnění ohraničeného na prostatu s nižším výskytem nežádoucích účinků a lepší schopnost kontroly pokročilého onemocnění.

K tomu, aby se z incidentálního karcinomu prostaty nestal agresivní a smrtící karcinom, existují dvě hlavní cesty: První je prevence nebo oddálení vzniku onemocnění. Je to nejjednodušší, nejefektivnější a přitom nejméně nákladné řešení. Nádor, který je detekován ve stádiu ohraničeném na prostatu, pravděpodobně začal růst nejméně před deseti lety. Protože je ve většině případů detekován koncem šestého decennia, je jasné, že nejpozději v pátém a čtvrtém decenniu by bylo žádoucí učinit maximální změny a podpořit boj organismu se vznikem tohoto nádoru. Druhá představuje zpomalení progresu nádoru, který již vznikl, a činí tak z onemocnění, které sice zatím nedokážeme vyléčit, onemocnění chronické, se kterým pacient bude žít s nadějí, že na něj možná nezemře (podobně jako u diabetu, AIDS apod.).

Na horizontu se objevují nové a potencionálně velmi slibné léčebné alternativy, které přináší zdravý optimismus pro další pokroky v léčbě tohoto onemocnění. Velmi významnou roli ve včasné zjištění karcinomu prostaty u pacienta může sehrát blízká žena, které na muži záleží. Muži totiž nejsou laděni preventivně, z obav či studu k lékaři dobrovolně nejdou, dokud málem neumírají. Každý muž, který se dnes narodí, má asi 17% pravděpodobnost, že onemocní rakovinou prostaty, a asi 3% pravděpodobnost, že na toto onemocnění zemře. Každý muž, který dnes umírá krutou (protože nesmírně bolestivou) a neodvratnou smrtí na pokročilou rakovinu prostaty, byl kdysi (před asi 10 - 20 lety) mužem, který měl toto onemocnění v bezpříznakovém vyléčitelném stádiu nádoru ohraničeného na prostatickou žlázu, ale měl tu smůlu, že v této fázi na včasnou diagnostiku tohoto onemocnění bohužel nikdo nepomyslel. Poslední analýza evropské screeningové studie karcinomu prostaty publikované v tomto roce v časopisu Lancet potvrdila smysluplnost časně detekce karcinomu prostaty a další prohlubování jejich kladných výsledků (snížení úmrtnosti) při déletrvajícím sledování.

Nezhoubné zbytněním prostaty (vznikající od 40. roku věku) je především onemocněním kvality života, které je rovněž potřebné diagnostikovat včas, kdy jsme ho dnes schopni poměrně efektivně kontrolovat, než ve stádiích pozdějších, kdy může vést k vážným poškozením zdraví.

Při jeho sledování, můžeme také snáze odhalit nezávisle vznikající rakovinu prostaty, která ohrožuje život samotný. Záněty prostaty jsou kapitolou velmi širokou, která postihuje muže již od mladšího věku. Jedná se o onemocnění, které jsme v řadě případů schopni vyléčit (tam kde je způsobeno jasným infekčním agens), ale patří sem i řada skupin onemocnění, jejichž původ a tedy i léčba nejsou zatím zcela jasné a jednoznačné.